Δραστηριότητα 2.2. – Συστήματα αξιών

Εκπαιδευτικός στόχος	Οι μαθητές ανακαλύπτουν πως διαφορετικές αξίες μπορούν να αποτελέσουν πιθανή πηγή σύγκρουσης.
Υλικά	Χαρτιά και στυλό, λίστες που περιλαμβάνουν διαφορετικές αξίες.

Διαδικασία

Δίνεται σε κάθε μαθητή μία λίστα με 20 αξίες, όχι σε κάποια συγκεκριμένη σειρά: κοινωνική επιτυχία, αγάπη, υπακοή, ασφάλεια, ειρήνη, τάξη, ανθρώπινη αξιοπρέπεια, καλή αντίληψη για τον εαυτό σου, ισότητα, σεβασμός για τους άλλους, ειλικρίνεια, οικογένεια, αλληλεγγύη, υπευθυνότητα, δικαιοσύνη, ανεκτικότητα, ελευθερία, ανταγωνισμός, υγεία, πατριωτισμός.

1. Οι μαθητές δουλεύουν σε ζευγάρια.
2. Ο/η εκπαιδευτικός ζητάει από τους μαθητές να ομαδοποιήσουν τις αξίες στη λίστα σε τρεις κατηγορίες. «Στην πρώτη, βάλτε αυτές που θεωρείτε πιο σημαντικές για εσάς. Στη δεύτερη, τις λιγότερο σημαντικές. Και τέλος, αυτές που είναι αταξινόμητες». Η εργασία αυτή θα πρέπει να γίνει αργά και με αρκετή σκέψη.
3. Η ανατροφοδότηση γίνεται με συζήτηση σε ομάδες, με τα ζευγάρια να εναλλάσσονται.

   Καμία ιεραρχία δεν είναι προτιμότερη από κάποια άλλη. Δεν θα υπάρξει αξιολόγηση ή βαθμολόγηση για τη δραστηριότητα.

   Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να δώσει έμφαση στη διαφορά μεταξύ απλών ιδανικών αξιών και αποτελεσματικών αξιών – εκείνων, δηλαδή, που λαμβάνουν υπόψη τους ένα είδος συμπεριφοράς.
4. Ζητήστε από τους μαθητές να κρατήσουν τη λίστα με τις αρχικές επιλογές τους.

Επέκταση

1. Οι μαθητές σχηματίζουν ομάδες των τριών και συγκρίνουν τα συστήματα αξιών τους (τη λίστα με τις αρχικές επιλογές τους) απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις:
   - Γιατί διάλεξα αυτή την αξία ως πιο σημαντική;
   - Είναι σημαντική αυτή η αξία για τη συμπεριφορά μου;
   - Ποια είναι τα εμπόδια για την υλοποίηση της;
   - Ποια είναι η κύρια σύγκρουσή μου;
   - Τι μπορώ να κάνω για να την επιλύσω;
   - Ποιες είναι οι ατομιστικές στάσεις σε αντίθεση με τις αυθεντικές συλλογικές δεσμεύσεις;
2. Οι μαθητές ομαδοποιούν τις αξίες τους σε κατηγορίες, για παράδειγμα γενική ηθική ή ανθρώπινα δικαιώματα, πρακτική χρήση, γενική ή κοινωνική επιτυχία.

   Ποια ομαδοποίηση φαίνεται να είναι η πιο σημαντική;

   Όταν το άτομο έρχεται αντιμέτωπο με μια επιλογή, μπορεί να ενεργήσει από συνήθεια χωρίς να σκεφτεί ή να αναζητήσει τους λόγους που θεωρεί καλύτερους για μια συγκεκριμένη ενέργεια. Σκεφτόμαστε για τις αξίες όχι όταν αναρωτιόμαστε ποιοι είναι οι καλύτεροι τρόποι για να επιτύχουμε έναν στόχο, αλλά όταν αναρωτιόμαστε ποιον στόχο θα πρέπει να επιλέξουμε.
3. Αυτή η διαδικασία προσφέρει μια αποδεκτή λύση για όλα τα μέλη που βρίσκονται αντιμέτωπα με αντικρουόμενα επιχειρήματα, όταν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων. Αν και συχνά μπαίνουμε στον πειρασμό να χρησιμοποιήσουμε ηθικούς όρους για να υπερασπιστούμε προσωπικά συμφέροντα, ορισμένες αρχές βρίσκονται σε λειτουργία. Ο σεβασμός για το άτομο είναι μια αρχή, ένας κανόνας που κάνει την αποδοχή ή την άρνηση μιας κατηγορίας ενεργειών πιθανές.

Το πιο αξιόπιστο κριτήριο για να γνωρίζει κανείς αν ένας κανόνας συμπεριφοράς ευνοεί τον σεβασμό για το άτομο είναι η αναστρεψιμότητα, καθώς μας κάνει να δίνουμε την ίδια βαρύτητα στα συμφέροντα των άλλων όσο και στα δικά μας.

Σε ομάδες, οι μαθητές θα πρέπει να διατυπώσουν μερικές αρχές όπως:

– ο νόμος πρέπει να γίνεται πάντα σεβαστός

– ο καθένας έχει το δικαίωμα να ζει τη ζωή που εκείνος θεωρεί καλή κι αρμόζουσα για τον ίδιο.

Οι μαθητές μπορούν, μετά, να προσδιορίσουν τις απόψεις και τις αρχές που εκφράστηκαν.